

Remiks – nie tylko w muzyce

WIEDZA W PIGUŁCE

„Wszystko już zostało powiedziane” — to dziś często powtarzane powiedzenie. Rzeczywiście, czasem może się wydawać, że to prawda. Współcześni twórcy wielokrotnie wykorzystują w swojej pracy istniejące już dzieła. Zestawiają ze sobą wyrwane z kontekstu elementy, tworzą kolaże, zmieniają uporządkowanie poszczególnych części. Te i podobne działania nazywa się remiksowaniem.

Powstające remiksy przeczą jednak wspomnianemu powiedzeniu. Nie są przecież prostym odtworzeniem wcześniej istniejących treści. Zmiana kontekstu wykorzystanych elementów wydobywa z nich inne znaczenia. Za przykład mogą posłużyć remiksy piosenek. Zmiana rytmu czy użytych instrumentów może sprawić, że atmosfera utworu będzie zupełnie inna, a tekst nabierze nowego sensu.

Pojęcie remiksu najwcześniej upowszechniło się w muzyce. Później rozszerzyło się na wszystkie teksty kultury. Remiksowanie to technika możliwa do wykorzystania przy tworzeniu różnych materiałów, niekoniecznie posiadających wartość artystyczną.

Zjawisko remiksowania jest niezwykle powszechne we współczesnej kulturze. Tak bardzo, że niektórzy określają ją mianem „kultury remiksu”. Być może jest tak dlatego, że tworzenie remiksów jest dziś bardzo proste. Umożliwia to dostępność technologii cyfrowej. Spróbuj sobie tylko wyobrazić tworzenie kolaży w czasach, gdy nie można było pobrać pliku z obrazem, ani nawet go skserować. Przed laty można było najwyżej namalować kopię!

Wielkie możliwości technologii cyfrowej są siłą napędową naszej kultury. Ich wykorzystywanie jest jednak ograniczone prawnie. Każdy skopiowany i wykorzystany ponownie materiał ma przecież autora, którego prawa muszą być uszanowane.

Nie możemy rozpowszechniać remiksów cudzych utworów, chyba że:

- Mamy zgodę autora.
- Zezwala na to licencja, na której są one opublikowane. Pomocne w znajdowaniu takich materiałów jest m.in. przeszukiwanie baz takich jak <http://otwartezasoby.pl/>. Możesz też stosować odpowiednie filtry w wyszukiwarkach (znajdziesz je np. w opcjach wyszukiwania zaawansowanego Google).
- Są dostępne w domenie publicznej (minęło 70 lat od śmierci autora).

Zawsze musimy też uhonorować autora oryginalnego materiału poprzez podanie jego imienia i nazwiska.

POMYŚL NA LEKCJĘ

Uczestnicy i uczestniczki poznają różne formy remiksów jako element kultury i otaczającej nas rzeczywistości. Następnie sami tworzą remiksy słowno-graficzne.

Cele operacyjne

Uczestnicy i uczestniczki:

- wiedzą, co to jest remiks;
- potrafią zrobić prosty remiks;

- wiedzą, że oryginalne dzieło może służyć zarówno jako punkt odniesienia, jak i materiał do stworzenia czegoś zupełnie z nim niezwiązanego;
- wiedzą, że remiks może dotyczyć różnych środków wyrazu (tekst, obraz, dźwięk itd.);
- zdają sobie sprawę, że przed rozpowszechnieniem swojego remiksu (poza zajęciami edukacyjnymi), muszą sprawdzić status praw autorskich, licencję wykorzystanego utworu;
- wiedzą, gdzie mogą znaleźć utwory na wolnych licencjach odpowiednie do swobodnego remiksowania.

Przebieg zajęć

1.

Czas: 10 min
 Forma: prezentacja multimedialna
 Pomoce: grafiki z sekcji [Materiały](#),
 komputer z dostępem do internetu
 i rzutnika,

Przy pomocy rzutnika wyświetl grafiki z sekcji [Materiały](#): **Dead end 2006, Hooked 2010, Mona-Lisa-Burka, Beijing Olympics logo, BP's Oil Slick Logo**. Przy każdej grafice zapytaj, do czego się odnosi, jak została zmieniona, czego użyto do zmiany i jak to wpływa na znaczenie grafiki.

2.

Czas: 10 min
 Forma: burza mózgów
 Pomoce: tablica i kreda

Przeprowadź burzę mózgów na temat remiksu:

- Co to jest remiks, jakie może mieć postaci (generalnie i z podaniem przykładów), co można remiksować i co z tego może powstać, po co się robi remiksy, co z tego wynika, kto je robi i kto na tym korzysta?

3.

Czas: 5 min
 Forma: miniwykład osoby prowadzącej
 Pomoce: -

Podsumuj burzę mózgów i opowiedz o obecności i kulturze remiksu, a także prawach autorskich mu towarzyszących i rodzajach licencji, które dopuszczają remiks utworów. Opowiedz o miejscach, gdzie znajdują się materiały do swobodnego wykorzystania przy remiksach.

4.

Czas: 15 min
Forma: praca indywidualna, prezentacja
Pomoce: wydrukowane zdjęcia z sekcji **Materiały**, karteczki samoprzylepne

Powieś wydrukowane zdjęcia i poleć uczestnikom i uczestniczkom przygotowanie swojego napisu-komentarza (albo kilku), który znajdzie się na jednym (albo kilku) z nich. Zasu-geruj hasła lub zdania, które pokazują ich przemyślenia lub są w sprzeczności z pozornym znaczeniem zdjęć. Uczestnicy i uczestniczki zapisują swoje pomysły na karteczkach samoprzylepnych i przyczepiają je do wybranego zdjęcia tak, żeby go nie zasłonić. Poproś chętne osoby o wyjaśnienie znaczenia ich hasła/komentarza.

Na koniec zapytaj, czy uczestnicy i uczestniczki potrafią wskazać sytuacje, w których mogą wykorzystać wypróbowaną technikę. Kiedy może się ona przydać? Co wpływa na wartość i jakość remiksu?

Ewaluacja

Czy po przeprowadzeniu zajęć ich uczestnicy i uczestniczki:

- mają świadomość, że można przetwarzać każdy element kultury (np. tekst, obraz, dźwięk, film), wchodząc z nim w dialog czy tworząc na jego bazie coś zupełnie innego?
- chętnie tworzą remiksy?
- wiedzą, że aby opublikować swój remiks, muszą mieć prawo do wszystkich materiałów źródłowych w nim użytych?

Opcje dodatkowe

Jeśli masz możliwość skorzystania z komputera podłączonego do internetu, rzutnika i głośników, ćwiczenie 1 możesz poprzedzić odtworzeniem utworu Lionela Richiego **Hello** (1984, prawa zastrzeżone, <http://www.youtube.com/watch?v=AiC7ZX5K9L4>, dostęp 13.12.2012). Zapytaj, jak można by go zremiksować — zapisz możliwości. Potem odtwórz film Matthijisa Vlota **Hello** (2012, prawa zastrzeżone, <http://vimeo.com/35055590>, dostęp 13.12.2012). Zapytaj, w jaki sposób została zmieniona pierwsza wersja utworu, czego użyto do zmiany i jak to wpływa na znaczenie i odbiór filmu.

Zdjęcia z ćwiczenia 4 wraz z pojedynczymi hasłami/komentarzami można zeskanować i wrzucić do sieci.

MATERIAŁY

Ćwiczenie 1

Ćwiczenie 4

Materiały uzupełniające:

ZADANIA SPRAWDZAJĄCE

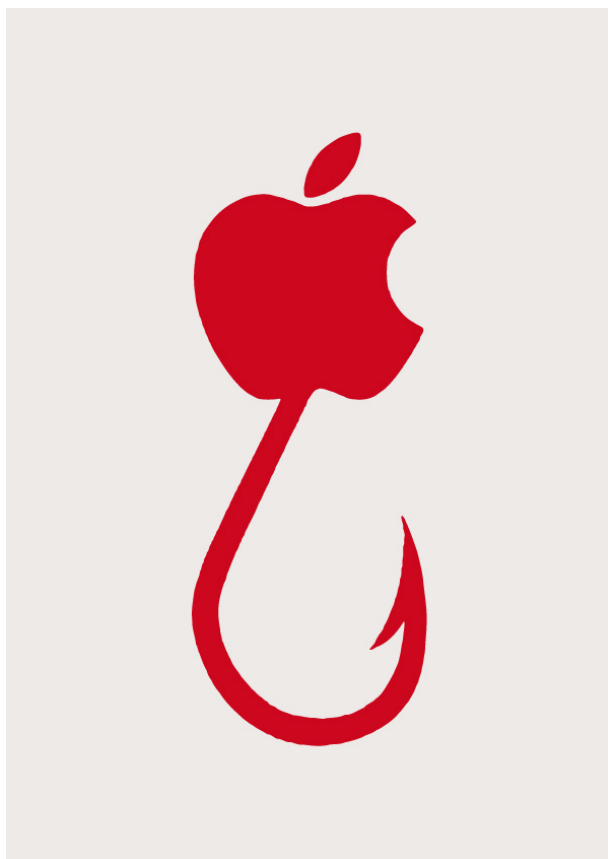
Zadanie 1.

Oznacz zdania jako prawdziwe lub fałszywe:

- Aby legalnie udostępnić zremiksowany utwór, musimy mieć prawo do jego wykorzystania, np. w formie zgody autora. [rozwiązanie: prawda] [Prawda/Fałsz]
- Autor oryginału nie jest ważny, nie trzeba go podpisywać pod remiksem. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]

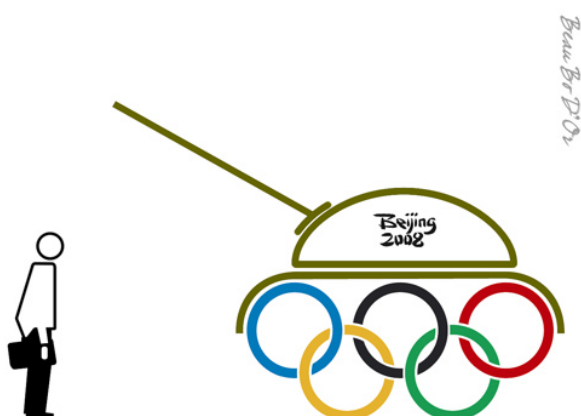
Dead end 2006, Christopher Dombres, źródło: <http://www.flickr.com/photos/christopherdombres/7350782488/in/photostream>, CC BY

Hooked 2010, Christopher Dombres, źródło: <http://www.flickr.com/photos/christopherdombres/4547884044/in/photostream>, CC BY

Mona-Lisa-Burka, Ken Bingham, źródło: <http://www.flickr.com/photos/34064949@N08/5328822016/>, CC BY

Beijing Olympics logo, sha3bilBeijing, źródło: <http://www.flickr.com/photos/25063652@N06/2364072295/>, CC BY

bp

BP's Oil Slick Logo, Noah Scalin, źródło: <http://www.flickr.com/photos/noahscalin/4639361317/>, CC BY-SA

White out...305/365, AndYaDontStop, źródło: <http://www.flickr.com/photos/thenovys/3641666556/>, CC BY

Fun with Photo Booth, Mo Riza, źródło: <http://www.flickr.com/photos/moriza/92080209/>, CC BY

On the platform, reading, Mo Riza, źródło: <http://www.flickr.com/photos/moriza/96724309/>, CC BY

John Nakamura Remy, źródło: <http://www.flickr.com/photos/mindonfire/4264560587/>, CC BY-SA

025:365 Might as well jump, John Nakamura Remy, źródło: <http://www.flickr.com/photos/mindonfire/4351317475>, CC BY-SA

[Otwórz wideo w serwisie YouTube]

prof. Wiesław Godzic — Kultura instant, kultura remiksu i znaczenie we współczesnej komunikacji, Fundacja Nowe Media, e-lekcje.org, źródło: <http://www.youtube.com/watch?v=g1ZWima5Jyg>, CC BY

[Otwórz wideo w serwisie YouTube]

prof. Wiesław Godzic — **Remiks a oryginalność**, Fundacja Nowe Media, e-lekcje.org, źródło: <http://www.youtube.com/watch?v=KY1EudqcaG8>, CC BY

- Przesłanie remiksu musi być spójne z ideą autora oryginału. [rozwiązanie: fałsz] [Prawda/Fałsz]

SŁOWNICZEK

- **remiks**: utwór, w którym wykorzystano i połączono elementy różnych innych dzieł. Dzięki nowemu kontekstowi zmieniają one swoje znaczenie. Pierwotnie termin "remiks" odnosił się tylko do utworów muzycznych i oznaczał zmianę aranżacji piosenki, połączenie jej pierwotnej wersji z innymi elementami dźwiękowymi.
- **tekst kultury**: każdy wytwór człowieka, który jest uporządkowany wedle określonych reguł. Np. dzieła sztuki (obrazy, filmy czy książki), ale też np. ubrania. Nawet zwyczajowe zachowania (np. podanie ręki przy przywitaniu) są tekstami kultury. Tekstem kultury jest wszystko, co zostało stworzone, aby przekazać pewien sens.
- **licencja**: dokument prawny lub umowa określająca warunki korzystania z utworu, m.in. czas, zakres swobody użytkownika, pola eksploatacji.
- **domena publiczna**: zbiór utworów będących dobrem wspólnym, do których prawa autorskie wygasły (np. utwory Chopina) oraz utwory, które nigdy nie były chronione, bo zostały stworzone przed powstaniem prawa autorskiego.

CZYTELNIA

- **Remiks. Teorie i praktyki** [online], red. M. Gulik, P. Kaucz, L. Onaka, Kraków, 2011, [dostęp: 4.12.2012], Dostępny w Internecie: <http://xn--ch-ppa33b.pl/remiks-teorie-i-praktyki/>, licencja: CC BY-NC 3.0.
- Żółciak Antoni, **Photoshop przed Photoshopem, czyli jak przerabiano zdjęcia gdy nie było komputerów**, data: 30.08.2012, [dostęp: 15.01.2013], Dostępny w Internecie: <http://www.swiatobrazu.pl/photoshop-przed-photoshopem-czyli-jak-przerabiano-zdjecia-gdy-nie-bylo-komputerow-27478.html>, 1.
- Lessig Lawrence, **Remiks. Aby sztuka i biznes rozkwitły w hybrydowej gospodarce**. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie i Profesjonalne, 2009. ISBN 978-83-7644-010-1.
- Lipszyc Jarosław **Infoholik: kultura jest remiksem**, dwutygodnik.com 53/2011, [online] [dostęp: 13.02.2013], Dostępny w Internecie: <http://www.dwutygodnik.com/artukul/2013-infoholik-kultura-jest-remiksem.html>.

Tekst: Urszula Dobrowolska, scenariusz: Jan Dąbkowski, konsultacja merytoryczna: Grzegorz Stunża. Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/remiks-nie-tylko-w-muzyce/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

Plastyka, III poziom edukacyjny

Cele kształcenia

I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji – percepcja sztuki.

II. Tworzenie wypowiedzi – ekspresja przez sztukę.

Nowa podstawa programowa:

Informatyka, VII-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń opisuje kwestie etyczne związane z wykorzystaniem komputerów i sieci komputerowych, takie jak: bezpieczeństwo, cyfrowa tożsamość, prywatność, własność intelektualna, równy dostęp do informacji i dzielenie się informacją.

Uczeń postępuje etycznie w pracy z informacjami.

Język polski, VII-VIII klasa

Treści nauczania

Uczeń znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych.

Uczeń rzetelnie, z poszanowaniem praw autorskich, korzysta z informacji.

Uczeń rozwija swoje uzdolnienia i zainteresowania.

Informatyka, liceum i technikum

Treści nauczania

postępuje zgodnie z zasadami netykiety oraz regulacjami prawnymi dotyczącymi: ochrony danych osobowych, ochrony informacji oraz prawa autorskiego i ochrony własności intelektualnej w dostępie do informacji; jest świadomy konsekwencji łamania tych zasad.

respektuje obowiązujące prawo i normy etyczne dotyczące korzystania i rozpowszechniania oprogramowania komputerowego, aplikacji cudzych i własnych oraz dokumentów elektronicznych.

opisuje szkody, jakie mogą spowodować działania pirackie w sieci, w odniesieniu do indywidualnych osób, wybranych instytucji i całego społeczeństwa.